

PRELUDI

Un preludi és una peça instrumental, generalment interpretada per un solista que serveix de preàmbul a una obra musical més complexa. Tot i que el preludi ha variat i evolucionat segons l'estil i l'època musical, sempre ha conservat aquest aspecte introductor. Tot i això, en els seus orígens el preludi era realment una presa de contacte dels llaütistes i violistes de mà amb l'instrument, per afinar-lo, escalfar els dits, sonoritzar la tonalitat... Tenia un caràcter lliure on s'utilitzaven ornamentacions, "rasguejats", escales, en definitiva elements interpretatius improvisatoris que evidenciaven les destreses de l'interpret i posaven en situació a l'oient.

Aquesta introducció, a mode de preludi, utilitzarà per escalfar i afinar i de manera lliure, elements que puguen posar en situació al lector en la sèrie d'articles que presentem en aquest monogràfic.

Aquest monogràfic, permet reunir una sèrie d'articles al voltant de la música i la musicologia de la província. Suposa un estudi sense precedents d'alguns aspectes contextuals, institucionals, musicals i biogràfics de les nostres comarques.

Trobem antecedents a l'Historia de Músics de Castelló, de Benito Traver o els estudis de Vicent Ripollés; també als volums de Músicos Valencianos d'Adam Ferrero trobem pinzellades d'algunes biografies o als dos volums del Diccionari de la Música Valenciana amb una sèrie d'entrades tant d'autors com d'institucions o estils tractats amb rigor. La música del XVIII a la Catedral de Sagorrb de Capdepón i altres, els estudis de Francesc Tàrraga per Emili Pujol, revisats per Adrià Rius, el meu mateix sobre Vicent García Julbe, el d'Abel Mús per Daniel Gil, són entre altres fites aïllades en mig d'un gran solar que és la historiografia musicològica a la província de Castelló.

Que no tinguem estudis musicològics no vol dir que no haguem tingut música. És impensable plantejar-se una societat sense música. Però... és possible una societat sense Educació Musical? La societat des del punt de vista de la Formació Musical s'estructura institucionalment en amateur i professional per edats. L'Escola i els instituts s'encarreguen des dels 3 anys fins els 18, de la formació musical i (com dirien Les luthiers) d'altres matèries exòtiques com matemàtiques, llengua, ciències experimentals, etc.

De manera paral·lela tenim les Escoles de Música, on podem trobar que es pot començar als 3 anys amb experiències premusicals, i els conservatoris on comencen de manera professional als 8 anys i es pot allargar fins els 24 com a mínim. En aquest últim cas, Conservatori i Universitat solapen les edats per a una Formació Superior Reglada. Als conservatoris es forma instrumentistes, directors, compositors, etc., professionalment i a la Universitat... mestres, musicòlegs i doctors. Aquells que només volen aprendre per aprendre, els Conservatoris els submergeixen dintre d'una bassa de metodologies, programes, continguts i avaluacions orientades a la professionalitat que ofega qualsevol diletant.

En canvi, són les Escoles de Música les que, ben plantejades, compleixen perfectament aquest buit formatiu musical que reclama la Societat. Amb plantejaments allunyats d'Escoles d'Educands de Banda, encallades en el segle XIX i que monopolitzen de manera

esbiaixada la formació musical dels més petits, les Escoles de Música poden donar cabuda a la formació musical de qualsevol edat i fins i tot qualsevol música i formació no convencionals; aquelles que no estan contemplades de manera reglada als conservatoris, per exemple el flamenc, el rock, el pop... Mireu al vostre voltant aquells pobles que han superat el monopoli de la música de vent i trobareu una gran i variada activitat i riquesa musical entre els seus habitants.

Aquests conceptes amb els que estic preludiant és refereixen sempre a l'expressió musical; però... i la percepció?, qui s'encarrega de formar en l'escolta musical? Reformularé la qüestió: qui s'encarrega de formar al públic que, com diu Christopher Small, «és el que al final paga l'entrada dels concerts»? Una vegada més, trobem una bona resposta en les Escoles de Música on els que no volen o no poden tocar, cantar o ballar, i només gaudir del que fan altres, podran formar-se en aprendre a escoltar i descobrir en la música un món de continguts i sensacions quasi infinits.

Quant a l'ensenyament reglat a l'educació primària, la LOGSE en l'any 1991, ens va portar una Educació Musical a l'Escola amb els mestres dedicats a aquests ensenyament; han sigut 20 anys aproximadament de democràcia musical per a unes generacions de xiquets i xiquetes. Ara el pla Bolonya, primer suprimint l'especialització dels mestres en el grau i després esbiaixant algunes Universitats (entre elles la nostra) amb una pseudomençió al títol que garantiria no sabem ben bé què, ja que els especialistes sembla que desapareixeran de les Escoles, entrarem en una nova espiral. Una nova espiral que jo mateix vaig viure en altres temps, primer com a xiquet a l'escola i després com a mestre en la meua formació. Una espiral en la que els mestres tindran una educació musical insuficient que mai no transmetran als xiquets i xiquetes que passaran per les seues aules i que novament formarem generacions i generacions d'analfabets musicals. Una espiral que sembla que continuarà enrosquant-se, o millor involucionant amb una nova reforma educativa que, amb l'excusa de l'actual crisi econòmica i financera, obrirà de nou la porta a l'analfabetisme musical. Només cal que busqueu en les hemeroteques els casos recents de la desaparició de l'Aula de Música de la Universitat d'Alcalà d'Henares, o el comunicat del 5 d'octubre de les Escoles Superiors Artístiques de Catalunya contra la regressió dels ensenyaments artístics per veure com entren en conflicte els termes rendibilitat econòmica i rendibilitat social.

Fins ara hem preludiat per afinar sobre els estudis amateurs de música. Què passa amb els professionals? Quan parlem d'integrar els estudis professionals de música a la Universitat s'ha de pensar més enllà que un títol tinga el mateix valor que un altre. I és en aquest punt on crec que està el major problema. No estem parlant del producte final, sinó del procés. Integrar uns estudis vol dir compartir problemàtiques d'horaris i aules amb altres titulacions; vol dir compartir cues de reprografia i cafès amb altres estudiants; vol dir professorat que forme part de Junttes de Facultat, de Claustres; vol dir grups d'investigació i projectes d'innovació educativa; vol dir tantes i tantes coses més enllà d'un simple paper equivalent a un altre... . — «No!!, és que els estudis de música són especials!!; els seus continguts, la seua metodologia, els seues espais requereixen un tracte a banda!». Pregunteu als psicòlegs, al enginyers, als químics, als metges, als de comunicació audiovisual... a la resta de titulacions si no es creuen especials, o importants o imprescindibles... Aquesta sí que seria una verdadera integració.

Amb els articles que es presenten en aquest monogràfic, volem no sols traure a la llum les investigacions que estan portant a terme els seus autors, sinó sensibilitzar la societat de les nostres comarques del patrimoni musical que ens envolta. Un patrimoni que ens enriqueix com a societat i que hem de transmetre a través dels nostres musicòlegs, intèrprets, directors, compositors i professorat de tots els àmbits i nivells. Cadascú en la seua passió i la seua contribució.

En el primer article, el doctor Albert Cabedo reflexiona sobre el significat de la música i el seu paper en la societat, presentant-nos un marc referencial en el qual poder desenvolupar des d'un punt de vista sociològic la música. Estils, intèrprets, compositors, llocs... tots formen part d'un context social i cultural, en aquest cas el de la província de Castelló, del qual no es poden desvincular i que influeix directament en la producció i la recepció dels processos i el productes musicals que ens trobarem en la resta d'articles.

El professor Ramon Canut descriu els espais de difusió musical a Castelló durant la segona meitat del segle XIX. Uns escenaris i un període tan complicat com ric, del qual es desprèn les conseqüències de la pròpia producció musical d'aquests anys i dels posteriors.

Arantxa Martínez, cantant professional, ens porta per un recorregut del moviment coral a la província. Des dels seus orígens fins a l'actualitat. Ens aporta una sèrie de plantejaments que ens ajuden a entendre l'herència del moviment coral d'avui.

El professor i concertista Óscar Campos ens desglossa i analitza en el seu article amb profunditat l'estil dels pianistes de la província de Castelló durant un període de glòria per a aquest instrument. Les composicions camerístiques i la Salon Music tenen un espai i un públic a tot Europa i aquests intèrprets-compositors compromesos amb l'estil de l'època arriben a desenvolupar fins i tot un estil personal, tal i com ens descobreix l'autor de l'article.

Aquests pianistes seran el precedent d'un Leopoldo Querol que portarà la interpretació al llarg del segle passat a uns nivells internacionals tal vegada irrepetibles. El doctor Mario Massó sintetitza en el seu article una biografia perfectament contextualitzada que no sols ens explica la trajectòria d'aquest intèrpret vinarsenc sinó que ens ajuda a entendre el context musical interpretatiu a l'Espanya de la dictadura.

El professor i violinista Daniel Gil, deixa al descobert amb el seu article les circumstàncies i els protagonistes d'uns principis de l'Educació Musical a la capital de la Plana en la Segona República i evidència i ens ajuda a entendre el buit musical institucional de 40 anys a Castelló i la generació òrfena que deixarà.

El professor i director Joaquín Ortells analitza la música d'un compositor i intèrpret sense precedents no sols a la nostra província sinó internacionalment: Carles Santos. El seu llenguatge innovador portat a la pràctica en les seues "accions musicals" és marcadament un punt d'inflexió i modernitat que hauria de servir d'exemple i senyera a la nostra generació.

El doctor José María Peñalver tanca aquest monogràfic amb una descripció i una anàlisi de la producció jazzística, enregistrada a la nostra província. La música de jazz té un espai rellevant que ens sembla massa desatès en general en tots els àmbits, figurant en el nostre país com un apartat de altres músiques minoritàries.

*Finalment, només em queda afegir un sincer agraïment a l'**Agrupació Borriana de Cultura** i en especial al professor Joan Verdegall per la seua sensibilitat cap a la cultura*

---

musical i per aquest escenari en el qual poder preludiar i posar en el faristol —per poder interpretar— l'obra musicològica que es presenta a les nostres comarques.

Antoni F. Ripollés Mansilla (antoni.ripolles@uji.es)
Universitat Jaume I